

TOESPRAAK LIORA SOESMAN

Nationale Kristallnachtgedenking op 11 november 2018
Portugese Synagoge, Amsterdam

Ik kom uit een generatie waarvan de grootouders de oorlog hebben meegemaakt. Dat betekent, dat ik mensen heb gekend die over de shoah hebben gesproken en erover hebben geschreven. Als klein meisje hoorde ik al oorlogsverhalen van mijn familieleden. Zo onder andere de verhalen over mijn opa's, die beiden als jonge jongens ondergedoken hebben gezeten bij tot dan onbekende families. En mijn oma, die is geboren in het Getto van Warschau en als baby over de getto muur heen is gegooid. Of een oom van mij, oom Albert, die als 16-jarige jongen de kristalnacht meemaakte en daar in zijn boek ' Jood zonder Ster' over schreef.

Het voelt als een voorrecht dat ik deze mensen heb gekend, hun verhalen heb kunnen horen en emoties met hen heb kunnen delen. Maar nu die generatie langzaam verdwijnt en onze generatie uiteindelijk het roer over zal nemen, voelt het ook als een plicht om deze verhalen uit de geschiedenis door te vertellen. Nu ik ouder ben, realiseer ik mij dat deze verhalen, niet alleen maar familie verhalen zijn die simpelweg deel zijn van mijn verleden, maar dat het een groot stuk wereldgeschiedenis is, waaruit wij mensen iets moeten leren en die wij moeten blijven doorvertellen.

Om mijn steentje hieraan bij te dragen heb ik een aantal jaar in het bestuur van Stichting Denk en Herdenk mogen zitten, de stichting die Nederlandse March of the Living organiseert. De March of the Living is een reis door Polen voor Joodse jongeren, waar zij overblijfselen van de Tweede Wereldoorlog te zien krijgen en hier meer over leren. Aan het einde van de reis, op Jom Hashoah, lopen zij met 8000 internationale Joodse deelnemers de March of the Living. Dingen die wij daar leerden en meemaakten, de impact dat dit had op ons besef over het verleden en het allesoverheersende trotse gevoel op onze generatie, die daar samen sterk stond, was een van de meest bijzondere ervaringen van mijn leven.

Waarom is het zo belangrijk dat wij blijven praten over de geschiedenis en hiervan leren? Dat wij als jongeren doen aan storytelling in familie verhalen, boeken, films en met name in het onderwijs? Omdat wat er in de oorlog gebeurd is, nog steeds relevant is voor de huidige samenleving; racisme, antisemitisme, oorlog en vervolging zijn meer dan 70 jaar na de Tweede Wereldoorlog, ook in Europa, niet verdwenen.

Lang heb ik gedacht, dat als wij inderdaad verhalen maar blijven doorvertellen en elkaar blijven wijzen op wat er in de oorlog gebeurd is, wij de wereld een beetje beter zouden kunnen maken en zulke verschrikkingen in de toekomst konden helpen voorkomen.

Maar in onze wereld van vandaag zien wij juist die andere, ongewilde koers; steeds meer polarisatie, minder tolerantie, meer extreem gedachtegoed. In de samenleving waarin ik vandaag leef, staan partijen lijnrecht tegenover elkaar. Mensen uiten zijn scherper en harder naar elkaar. Waar is de openheid naar andersdenkenden, het streven naar rechtvaardigheid en het respect voor de minderheid? De lessen uit het verleden, die lange tijd zo vanzelfsprekend waren, lijken alweer te worden vergeten

Als wij de wereld willen veranderen, moeten we misschien proberen het van dichterbij te bekijken. Hoe gaan wij mensen met elkaar om? Moeten wij elkaar niet wat meer lief hebben, elkaar tolereren en ervoor open staan om van elkaar te leren?

Maar hoe begin je een verandering? Hoe pakken WIJ dat met elkaar aan? Hoe maak je de wereld deelgenoot? Hoe beïnvloed JIJ de wereld? Ik denk dat de grootste verandering begint bij jezelf. Simpele mensen kunnen daden stellen en moed tonen. Oordelen en ergens wat van vinden is interessant, maar iets doen en aanpakken is nog veel interessanter. Tolerantie preken is het een, tolerant zijn is iets anders. Doorvertellen en waarschuwen alleen is niet genoeg, je moet zelf iets doen.

Dus wat doe ik met de geschiedenis van mijn familie en wat hen in de Shoah is overkomen? Ik probeer lief te hebben, een voorbeeld te zijn, grenzen te stellen, respect te tonen en anderen te helpen. Ik sta hier niet als slachtoffer, maar als krachtig individu, die het geluk heeft hier te staan als kleindochter van overlevenden.

Om af te sluiten, wil ik graag de brief voorlezen die mijn opa Harry, die ik helaas nooit heb leren kennen, voor zijn 17-de verjaardag in 1943 kreeg van zijn onderduikouders.

'Ter herinnering aan je 17de verjaardag, welke je onder zulke geweldig moeilijke omstandigheden mag vieren. Hopen dat je dit nu en in de toekomst, zult willen beschouwen als een blijk van liefde, van ons die getracht hebben je lijden zoveel mogelijk ongedaan te maken.'

Deze mensen zijn voor mij de helden van toen en inspiratie voor de toekomst; mensen die moed hebben getoond, hun eigen leven en dat van hun gezin in gevaar hebben gebracht om iemand anders te helpen, alleen maar om het goede te doen en de wereld op hun manier een stukje te verbeteren. Dát is het verhaal dat ik wil blijven vertellen. Vandaag... alle dagen.